

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

БАКАЛАВР

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету

_____ / Кашенко О.В. /

« 01 » 07 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Історія української державності і культури

(назва освітньої компоненти)

шифр	назва спеціальності, освітньої програми
191	Архітектура та містобудування ОПІ «Архітектура та містобудування»

Розробники:

Деревінський В.Ф., доктор історичних наук, професор

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права

протокол № 12 від « 21 » 06 2022 року

Завідувач кафедри

(підпис)

/Євген ПЕРЕГУДА/

Схвалено гарантом освітньої програми

Гарант ОП

(підпис)

/ Лариса БРІДНЯ /

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності

протокол № 07 від « 01 » 07 2022 року

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ 2021 – 2022 рр.

шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма навчання:										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодж.
		Кредитів на сем.	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			КП	КР	РГР	с/р				
				Разом	Л	Лр					Пз			
		у тому числі												
191	Архітектура та містобудування ОПП «Архітектура та містобудування»	3	90	40	20		20			1	50	залік	2	Погоджено

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формувати в майбутніх фахівців, молодих громадян незалежної України наукового світогляду, широкої ерудиції, високої як загальної, так і політичної культури, громадянської відповідальності, державного патріотизму.

Завдання – з'ясувати особливості виникнення українського народу, процес формування державотворчих традицій та державних формацій на території України, розгортання боротьби за свободу та незалежність, взаємодію та співпрацю з іншими народами та державами.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст	Програмні результати
Інтегральна компетентність		
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері містобудування та архітектури, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, на основі застосування сучасних архітектурних теорій та методів, засобів суміжних наук	ПР03 ПР06 ПР16
Загальні компетентності та програмні результати		
ЗК01	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПР03 ПР06 ПР16
ЗК06	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	ПР03 ПР06 ПР16
ЗК09	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ПР03 ПР06 ПР16
Фахові компетентності та програмні результати		
СК01	Усвідомлення соціально-економічних і культурних аспектів архітектури та містобудування.	ПР03 ПР06 ПР16

Програма дисципліни

Модуль. 1. ЕТНО-НАЦІОГЕНЕЗ ТА ВІДСТОЮВАННЯ СВОБОДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Змістовий модуль 1. Вступ. Становлення українського етносу та нації

Лекція 1. Вступ (2 год)

1. Важливість вивчення курсу історії української державності і культури.
2. Історія як предмет в системі координат освіти.
3. Методи, принципи, джерела та історіографія історичних досліджень.

Лекція 2. Формування та розвиток українського етносу та нації (4 год)

1. Поняття «етнос» та «нація».

2. Виникнення українського етносу.
3. Особливості українського етногенезу.
4. Формування української нації.

Семинар 1. Особливості етнічного розвитку українського народу. (2 год)

1. Виникнення української етнічної спільноти.
2. Походження назв Русь та Україна.
3. Трипільська протоцивілізація та її місце в історії українського етносу.
4. Роль козацтва в українському етно- та націотворенні.
5. Зміни етнічного складу та чисельності населення впродовж історичного розвитку українського народу.
6. Особливості формування національної свідомості впродовж 1990–2020-х років: складнощі та досягнення.

Змістовий модуль 2. Утвердження права на українську державність

Лекція 3. Боротьба за національне і політичне самовизначення (4 год)

1. Розгортання визвольної боротьби в XIII–XVIII ст.
2. Особливості національного руху XIX ст.
3. Резистанс XX ст.: перебіг і досягнення.

Семинар 2. Українська визвольна боротьба у XVI–XVIII ст. (2 год)

1. Становлення українського козацтва під час протистояння з Кримським ханством і Туреччиною наприкінці XV –XVI ст.
2. Козацькі повстання наприкінці XVI – на початку XVII ст.
3. Причини, характер, рушійні сили, етапи, хронологічні рамки, історичне значення Українська революція XVII ст.
4. Роль та місце визвольної війни під проводом Б. Хмельницького в національно-визвольній революції XVII ст.
5. Українська революція в європейському контексті історичних подій.
6. Спротив українського народу у XVIII ст. Гайдамаччина, Опришківство.

Семинар 3. Українська визвольна боротьба у XIX - поч. XX ст. (2 год)

1. Український національний рух на Наддніпрянщині в XIX – на поч. XX ст.
2. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях в XIX – на поч. XX ст.
3. Причини, рушійні сили, соціальна база, етапи, хронологічні рамки та історичне значення революції 1917–1921 рр.
4. Бойові дії українських Збройних Сил проти російських інтервентів у 1917–1921 рр.
5. Бойові дії українських Збройних Сил проти польської агресії 1918–1919 рр.
6. Селянські повстання 1920-х – початку 30-х рр. XX ст.

Семинар 4. Українська визвольна боротьба у сер. XX – поч. XXI ст. (2 год)

1. Розгортання спротиву на західноукраїнських землях у 1920–1930-х рр.
2. Збройний Рух Опору на українських землях в 1940–1950-х рр.
3. Національно-демократичний спротив у 1960–1980-х рр.
4. Активізація визвольної боротьби наприкінці 1980 – на початку 1990-х рр.
5. Участь української діаспори в боротьбі за визволення України у 1950–1990-х рр.

Модуль 2. ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ ТА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ

Змістовий модуль 3. Українська державність впродовж тисячоліть

Лекція 4. Державотворчі процеси на території України (4 год)

1. Найдавніші державні утворення на території України.
2. Княжий період українського державотворення.
3. Козацький період українського державотворення.
4. Українське державотворення в XX–XXI ст.

Семинар № 5. Державотворення в період Середньовіччя (2 год)

1. Перші слов'янські державні утворення на території України (кін. IV. – поч. IX ст.).
2. Київська Русь: державно-політичний устрій, внутрішня політика.
3. Руське королівство: державно-політичний устрій, внутрішня політика.
4. Київська Русь у міжнародних відносинах IX–XII ст.
5. Руське королівство у міжнародних відносинах кінець XII – сер. XIV ст.
6. Стан української державності в період литовсько-польської експансії.

Семинар 6. Розбудова української державності у XVI–XVIII ст. (2 год)

1. Запорозька Січ – козацька республіка.
2. Формування Української держава у середині XVII ст., її державно-політичний та соціально-економічний устрій.
3. Гетьманщина у XVII–XVIII ст., політико-адміністративний та соціально-економічний устрій.
4. Запорозька Січ у міжнародних відносинах XVI–XVIII ст.
5. Українська держава в міжнародних відносинах XVII–XVIII ст.

Семінар 7. Українське державотворення в ХХ ст. (2 год)

1. Становлення Української державності в період Української революції 1917–1921 рр.: досягнення і прорахунки в державотворчій діяльності Центральної Ради, Гетьмана П.Скоропадського, Директорії УНР, Західноукраїнської народної республіки (ЗУНР).
2. Української Соціалістичної Радянської Республіки: особливості утворення, соціальна база, зовнішні чинники утвердження.
3. Зовнішньополітична діяльність українських урядів в 1917–1921 рр.
4. Утворення СРСР та особливості державно-правового становища УРСР у 1920-ті – 80-ті рр.
5. Проголошення української державності в Закарпатті (1938 –1939 рр.).
6. Українське питання напередодні та в роки Другої світової війни: заходи українських діячів з відродження державності, політика різних держав щодо України, Акт 30 червня 1941 р.. «повстанські республіки», утворення УГВР.

Семінар 8. Новітня Українська держава (2 год)

1. Проголошення державного суверенітету та незалежності України. Грудневий референдум 1991 р.
2. Спадкоємність атрибутів і символів Української державності від давніших часів і до сучасності.
3. Досягнення і прорахунку державотворення впродовж кінця ХХ – початку ХХІ ст.
4. Помаранчева революція та Революція гідності: причини, сутність, учасники, наслідки.
5. Зовнішньополітична діяльність Української держави.
6. Російсько-українська війна.

Змістовий модуль 3. Українська культура від найдавніших часів до поч. ХХІ ст.

Лекція 5. Особливості розвитку української культури (6 год)

1. Історичні передумови виникнення та формування української культури.
2. Українська культура в період Середньовіччя IX–XVI ст.
3. Українська культура Нового часу XVI–XIX ст.
4. Новітній період розвитку української культури в ХХ-ХХІ ст.

Семінар 9. Розвиток культури українського народу до ХІХ ст. (2 год)

1. Історія культури давнього населення України: вплив змін етнічного складу населення на становище культури, особливості слов'янської культури.
2. Матеріальна та духовна культура Давньоукраїнських держав: усна народна творчість, роль релігії, література, писемність, освіта, музика, образотворче мистецтво, архітектура.
3. Перше національно-культурне відродження в XVI – I пол. XVII ст.: причини відродження, діяльність братств, освіта, образотворче мистецтво, архітектура.
4. розвиток культури в період Української козацької державності II пол. XVII ст. – кінець XVIII ст.: усна народна творчість, література, освіта, наука, музика, образотворче мистецтво, архітектура.
5. Українське національне відродження XIX ст.: причини і суть відродження, роль і значення Наддніпрянщини та Галичини у відродженні, література, освіта, наука, музика, театр, образотворче мистецтво, архітектура.

Семінар 10. Українська культура в ХХ – на початку ХХІ ст. (2 год)

1. Українська культура в роки революції 1917–1921 рр.: література, освіта, наука, музика, театр, образотворче мистецтво, архітектура.
2. Українська культура у 20-х – 30-х роках ХХ ст.: суть українізації «коренізації»/українізації, література, освіта, наука, музика, театр, образотворче мистецтво, архітектура в Радянській Україні та на західноукраїнських землях.
3. Українська культура в роки Другої світової війни: спроба національного відродження, особливості і наслідки евакуації діячів та матеріальних і культурних цінностей в глибокій СРСР.
4. Українське відродження 1960-х рр. та період 1970–1970-х рр.: значення шістдесятників у розвитку культури, культура в період «застою», вплив «перебудови» на становище культури.
5. Особливості розвитку української культури наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.
6. Роль, вплив і значення української культури у розвитку світової культури.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Написання індивідуальної роботи – одне з найважчих завдань під час вивчення предмету «Історія України» в університеті. Воно передбачає вміння викладати власні думки, створити текст-міркування, де потрібно пред'явити всі аргументи і контраргументи і висловити свою думку, причому так, щоб усім було зрозуміло. Сучасний динамічний і багатовекторний час стимулює привнесення у практику навчання студентів нових форм і методів навчання, які у першу чергу спрямовані на активізацію навчально-пізнавальної діяльності, підвищення інтересу до предмета, розвиток творчого потенціалу особистостей і продуктивного, критичного їхнього мислення.

Від традиційного реферату есе перейняло краще: визначення мети, завдання роботи, формулювання об'єкта, предмета самостійного дослідження, структурованість, послідовність викладення теоретичного обґрунтування та практичних аргументів, критерії оцінки роботи (певні шаблони-орієнтири) тощо.

Метою есе є діагностика продуктивної, творчої складової пізнавальної діяльності студента, який припускає аналіз інформації, його інтерпретацію, побудову міркувань, порівняння фактів, підходів і альтернатив, формулювання висновків, особисту оцінку тощо.

Застосування есе сприяє більш чіткому й грамотному формулюванню думок, допомагає розташовувати ці думки в логічній послідовності, припускає вільне володіння мовою термінів і понять, розкриває глибину й широту навчального матеріалу, вчить використати приклади, цитати, необхідні аргументи за відповідною темою.

Хід підготовки індивідуальної роботи можна розподілити на кілька етапів: **обдумування – планування – написання – перевірка – виправлення.**

Якість роботи залежить від повноти знайденого матеріалу, досконалого його вивчення та сформування потрібних аргументів.

Послідовність підготовки індивідуальної роботи (есе):

1. Оберіть тему з поданого переліку тем індивідуальних робіт, або запропонуйте і узгодьте з викладачем власну тему. Проведіть ретельний пошук інформації за темою. Намагайтеся вивчити її в найменших деталях, навіть, якщо на початку вона видалася вам складною, ви зможете придумати план відповіді, а заодно відшукати необхідний фактичний матеріал.

2. Далі зробіть упорядкування знайденої інформації. Сформуйте план викладу свої думок, зважаючи на причинно-наслідкові зв'язки між подіями, які будете розкривати в своєму індивідуальному завданні. Добре складений план дозволяє уникнути алогічності у тексті. Недотримання логічного викладу може призвести до низьких балів за есе.

3. Ретельно обдумайте аргументи і контраргументи до питань, які розглядаєте. Лаконічно викладіть їх на папері і підберіть більш ґрунтовні роз'яснення до кожного з них.

4. Коли виробили цілісне бачення свого есе – то приступайте до написання тексту. Застосовуйте науково-публіцистичний стиль, уникайте розмовного стилю.

5. Есе має бути підсумоване висновком, який є однією з найважливіших частин індивідуальної роботи. У ньому узагальніть висловлені в роботі ваші міркування.

6. Після висновку подайте список використаних джерел і літератури, в тому числі інтернет-ресурси. В роботі має бути використано не менше 4-5 найменувань використаних джерел і літератури.

Обсяг есе має складати 2-3 сторінок. Взірєць оформлення першої сторінки есе поданий в додатку № 1.

Додатково доповнити роботу можна ілюстративним матеріалом, картами, певними документами, таблицями тощо. Такий матеріал не входить у визначений обсяг есе.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Трипільська культура: предки українців чи прадавні мешканці української землі.
2. Дискусії щодо датування виникнення українського етносу.
3. Причини суттєвих етнічних змін впродовж історії української спільноти.
4. Національна консолідація українського суспільства на сучасному етапі розвитку: виклики і перспективи.
5. Ціннісні орієнтири українського суспільства: роль і значення історії для їх формування.
6. Контroversійні постаті української історії.
7. Київська Русь: державотворча дія варягів чи черговий етап державотворення місцевого населення?
8. Руське королівство чи Галицько-Волинське князівство: наукова дискусія.
9. Ідея відновлення єдності Київської Русі: ідеологи та реалізатори.
10. Особливості взаємодоповнюючої боротьби братств та козацтва у XVI – XVII ст.
11. Державотворчі ідеї козацьких ватажків кінця XVI – початку XVII ст.
12. Кріпосне право та вільнонаймана праця в Україні та Європі (сер. XVII–XVIII ст.).
13. Українська держава XVII ст. через призму сприйняття іноземців.
14. Українська держава та Гетьманщина: трансформація державно-політичного та соціально-економічного устрою.
15. Визвольні ідеї представників українського козацтва наприкінці XVIII ст.?
16. Сенс національного міфу Т. Шевченка для українців.
17. Бачення політичного майбутнього України в програмах українських політичних партій кінця XIX – початку XX ст.
18. Автономістичні і самостійницькі ідеї в роки Української революції 1917–1921 рр.: порівняльний аналіз.
19. Воєнні операції українських військ з визволення Донеччини і Криму у 1918 р.
20. Визвольна боротьба українського та інших народів у 1940–1950-х рр.: порівняльний аналіз.
21. Трансформація ідейних позицій національного руху 1960–1980-х рр.
22. Революційні трансформації в Україні та в інших країнах наприкінці 1980 – початку 1990-х рр.: порівняльний аналіз.
23. Участь колишніх радянських політв'язнів у революційних процесах наприкінці 1980-х рр.: вплив, роль і значення.

24. НРУ і народні фронти країн Східної Європи: порівняльний аналіз ідей, діяльності, здобутків.
25. Причини відмінності трансформаційних перетворень в Україні та інших посткомуністичних країнах Східної та Південно-Східної Європи.
26. Російська агресія в Грузію (2008) та в Україну (2014): причини та наслідків для світового співтовариства.
27. Військові добровольчі підрозділи в українській історії.
28. Сценарії визволення окупованих Російською Федерацією українських земель.
29. Вступ України в Європейський союз: виклики і перспективи.
30. Перспективи розвитку української зовнішньополітичної діяльності.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Вивчення курсу «Історія української державності та культури» здійснюється за *модульно-рейтинговою системою* організації навчального процесу: поетапному вивченні навчальної дисципліни та рейтинговому оцінюванні якості засвоєння студентами знань. Курс «Історія української державності та культури» складається з двох модулів.

Політика щодо академічної доброчесності

Індивідуальні роботи повинні бути самостійно підготовленими з належною унікальністю. Всі роботи проходять перевірку на оригінальність через відповідне програмне забезпечення. В роботі може бути не більше 20% тексту оформленого згідно правил цитування. Під час виконання контрольних завдань не можна використовувати жодні непередбачені матеріали і засоби (в тому числі мобільні телефони).

Політика щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

Пропущені заняття потрібно обов'язково відпрацювати шляхом підготовки додаткового есе.

Політика зарахування балів

Студенти отримують бали під час семінарських занять, виконання індивідуальних та контрольних завдань (береться до уваги присутність, активність).

Поточний контроль

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі есе); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості умінь поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: умінь виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, умінь отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Індивідуальне завдання є обов'язковим завданням для виконання здобувачами. Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь Здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку залікової сесії. Викладач має право вимагати від Здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль

Підготовка до проведення комплексної контрольної роботи, або підсумкового контролю в іншій формі, розпочинається вже з перших занять під час обговорення питань розглянутої теми або поточної перевірки знань в ході самостійних робіт після кожного модуля.

Для успішного подолання бар'єру підсумкового контролю необхідно повторити матеріал навчального курсу. Характерно, що більш успішно засвоюють навчальний матеріал ті студенти, які добросовісно і вміло конспектували основні положення, висновки, факти, що їх наводить викладач.

Форми підсумкового контролю бувають різні, але, як правило, він проводиться у формі індивідуальної співбесіди шляхом постановки викладачем питань студентам або тестування їх знань.

Важливими елементами для успішного складання студентами підсумкового контролю є вміння:

- робити власні висновки;
- порівнювати різні точки зору;
- класифікувати факти, події, прогнозувати наслідки;
- давати оцінку тому або іншому факту;
- уміти диференціювати, або інтегрувати знання по проблемі і від окремих складових до цілого, і навпаки).

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю залік

Поточне оцінювання		Інд. робота	Залік	Сума балів
Модуль				
1	2			
20	25	35	20	100

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	35	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	27	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	23	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	19	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	12	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	----------	--	---

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Підручники:

1. Бойко О.Д. Історія України: навч. посіб. 7 вид. Київ: Академія, 2018. 720 с.
2. Лазарович М. В. Ілюстрована історія України: короткий курс лекцій. 4-те вид., виправл. і доп. Тернопіль : Джура, 2018. 616 с.
3. Історія української державності: підручник у 2 т. / О. В.Борисова, А. О. Климов. Т. 2: 1917–2017 рр. Київ: Кондор, 2018. 464 с.
4. Історія української державності: підручник у 2-х т. / О.В.Борисова, А.О. Климов. Т. 1: Давні часи. Середньовіччя. Нова доба. Київ: «Кондор», 2018. 344 с.
5. Кордон М. Українська і зарубіжна культура. 3-є вид. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 584 с.

Навчальні посібники:

1. Історія української культури: навч. посібник / Є.В. Перегуда, В.Ф. Панібудьласка, А.В. Тороп, В.П. Макогон, П.О. Дьомкін та ін. К.: КНУБА, 2011. 152 с.
2. Історія України: навчальний посібник / В.Ф. Панібудьласка, В.Ф. Деревінський, А.В. Тороп та ін. – К.: КНУБА, 2010. – 140 с.
3. Світлична В.В. Історія України: навч. посібник. 9-те вид., доп. Київ: Каравела, 2019. 408 с.

Конспекти лекцій:

1. Історія України: конспект лекцій / В.Ф. Панібудьласка, В.Ф. Деревінський, В.П. Макогон, А.В. Тороп. К.: КНУБА, 2007. 44 с.
2. Історія Української державності та культури: конспект лекцій / Є.В. Перегуда, В.Ф. Деревінський, А.В. Тороп та ін. Київ Тернопіль: «Карт-Бланш», 2016. 172 с.

Методичні роботи:

1. Історія української державності і культури: Модуль 1. Етносоціальні та державотворчі процеси в Україні: методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів спеціальності «Архітектура та містобудування», «Дизайн», «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» / уклад.: В.Ф. Деревінський. К.: КНУБА, 2019. 102 с.
2. Історія української культури: методичні рекомендації до вивчення курсу для студентів усіх спеціальностей та форм навчання / уклад.: В.Ф. Панібудьласка, Є.В. Перегуда, А.В. Тороп та ін. – К.: КНУБА, 2010. – 60 с.

Додаткова література:

6. 25 років незалежності : нариси історії творення нації та держави / В. В. Головка [та ін.]; відп. ред. В. А. Смолій. Київ: Ніка-Центр, 2016. 795 с.
7. Алексієвцев Л. Трансформація відносин України та НАТО в 1991–2019 рр.: історичний аспект. *Український історичний журнал*. 2020. №1. С. 126–142. URL: http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2020_1_10.
8. Аналітична доповідь Центру Разумкова «Російсько-український конфлікт: стан, наслідки, перспективи розвитку подій». Національна безпека і оборона. 2014. № 5-6. С. 1–39. URL: http://www.razumkov.org.ua/ukr/files/category_journal/analytic_5_6_Ukr_Ros_2014_site_s.pdf.
9. Брайчевський М. Ю. Походження слов'янської писемності. 2-є вид. – Київ: Академія, 2002. 153 с.
10. Власюк О. С., Кононенко С. В. Кремлівська агресія проти України: роздуми в контексті війни: монографія. Київ: НІСД, 2017. 304 с.
11. Военні дії на сході України – цивілізаційні виклики людству: посіб. / О. Мелень-Забрамна [та ін.]. Львів: ЕПЛ, Гребенюк М., 2020. 132 с.
12. Гирич І. Б. Формування модерної української нації: теорія і суспільні виклики (XIX – початок XX ст.). Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2014. 109 с.
13. Залізник Л.Л. Від склавинів до української нації / Залізник Л.Л. – К.: Бібліотека українця, 2004. – 256 с.
14. Зіненко Р.А. Війна, якої не було. Хроніка Іловайської трагедії. Ч. 2. 25–31 серпня 2014 року. Харків: Фоліо, 2019. 474 с.
15. Історія української культури / за заг. ред. І. Крип'якевича. 4-те вид., стереотип. К.: Либідь, 2002. 656 с.
16. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–1980-х років. 2-є вид., випр. і допов. Київ: КЛІО, 2019. 245, с.

17. Коваль Р. Жінки у Визвольній війни. Історії, біографії, спогади. 1917–1930. К.: Видавництво Марка Мельника, 2020. 432 с.
18. Кралюк П. Історія України «без брому». Розвиток державності на українських землях. Харків: Видавництво Фоліо, 2020. 424 с.
19. Кульчицький С. Боротьба кримських татар за повернення на Батьківщину (1956–1989 рр.). *Український історичний журнал*. 2018. №2 С. 75 – 109. URL: http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2018_2_7
20. Кульчицький С. Передумови, перебіг і підсумки «параду суверенітетів» *Український історичний журнал*. 2018. №5, С. 163 –191. URL: http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2018_5_10
21. Лазарович М. В. Легіон українських січових стрільців: формування, ідея, боротьба. Тернопіль: Джура, 2016. 626 с.
22. Магда Є. Гібридна агресія Росії: уроки для Європи. – Київ: Kalamar, 2017. – 267 с.
23. Мишак І. М. Хай буде Україна вільною: (державотворчий процес під час Української революції 1917–1921 років). – Київ: [б. в.], 2018. – 140 с.
24. Мітченко В. Каліграфія. Взаємовпливи шрифтів: теорія і практика; кирилиця і латиниця; історія і сучасність. – Київ: Laugus, 2018. – 286 с.
25. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія життя українського народу. К., 2019. 142 с.
26. Павлова. О., Мельничук Т. Історія української культури К.: Центр навчальної літератури, 2019. 340 с.
27. Палій О. А. Історія України. 3-тє вид. К.: К.І.С., 2017. 594 с.
28. Пиріг Р. Відносини України і Центральних держав: нетипова окупація 1918 року: [монографія]. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2018. 357 с.
29. Савчук Б. Українська етнологія. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2004. 559 с.
30. Сас П. М. Витоки українського націотворення. К.: Інститут історії України НАН України, 2010. 702 с.
31. Смолій В., Степанков В. Українська національна революція XVII ст. (1648-1676 рр.). К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – 448 с.
32. Українська культура: цивілізаційний вимір / Я. С. Калакура, О. О. Рафальський, М. Ф. Юрій. К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. 496 с.
33. Українська політична еміграція, 1919–1945 / Ю.А. Левенець (ред.кол.), В.С. Лозицький (упоряд.). К.: Парламентське видавництво, 2008. 925с.
34. Українське суспільство на зламі середньовіччя і нового часу: Нариси з історії ментальності та національної свідомості / Відп. ред. В. А. Смолій. К.: Ін-т історії України НАН України, 2001. 317 с.
35. Чухліб Т. Козаки і монархи. Міжнародні відносини ранньомодерної Української держави 1648–1721 рр. – 3-тє вид., випр. і доповн. К.: В-во імені Олени Теліги, 2009. 616 с.
36. Чухліб Т.В. Гетьмани Правобережної України в історії Центрально-Східної Європи (1663–1713). К.: Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2004. 288 с.
37. Шаповал Ю., Васильєва І., Матвієнко І. Українське суспільство у 2014–2020 рр: проблеми політики декомунізації. *Український історичний журнал*. 2020. №4. С. 110–124. URL: http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2020_4_11

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Київського національного університету будівництва і архітектури. URL: <http://library.knuba.edu.ua/>
2. Вільна онлайн-бібліотека україномовної літератури ЧТИВО. URL: <http://chtyvo.org.ua/>
3. Електронна бібліотека Diasporiana. URL: <http://diasporiana.org.ua/>
4. Електронна бібліотека Інституту історії України НАН України. URL: [http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=S&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21FMT=brief_elib&S21ALL=\(%3C.%3EIHU%3D!%3C.%3E\)&S21SRW=dp&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=15&S21CNR=10](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=S&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21FMT=brief_elib&S21ALL=(%3C.%3EIHU%3D!%3C.%3E)&S21SRW=dp&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=15&S21CNR=10)
5. Енциклопедія Історії України. URL: <http://www.history.org.ua/?encyclor>
6. Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. URL: org2.knuba.edu.ua.